

Een jaar vol activiteiten

Terugkijkend op 2017 kan worden geconstateerd dat er weer veel is gedaan, dit terwijl de Bomenstichting slechts één betaalde vaste kracht heeft, de bureausecretaris. Wij bedanken haar en alle vrijwilligers voor hun enorme inzet. Ook de donateurs bedanken wij voor hun steun, zonder hen is het werk van de Bomenstichting niet mogelijk!

Het jaar 2017 stond in het teken van de groeiende belangstelling voor de rol van bomen bij de beheersing van het klimaat. De belangrijke rol van bomen proberen wij keer op keer onder de aandacht te brengen bij gemeenten, boomeigenaren, plannersmakers en bouwers. We stimuleren om bij bouwplannen uit te gaan van de bestaande bomen, of deze direct in te plannen en niet pas aan het eind, als alles klaar is. Samen met de VHG (Branchevereniging voor ondernemers in het groen) hebben we gewerkt aan een overzichtelijke handleiding voor het inpassen van bomen in bouwplannen. Deze handleiding verscheen onder de titel: *Bouwen met bomen*. Ook hebben we in ons tijdschrift Bomennieuws aandacht besteed aan boominclusief bouwen. Het is ondertussen wel bekend wat de baten van bomen zijn voor gezondheid, leefomgeving, afvangen van fijnstof, waterhuishouding, hittebestrijding enz. De baten van bomen kunnen ook met getallen inzichtelijk gemaakt worden. In Bomennieuws publiceerden wij een artikel over i-Tree, het rekenmodel voor de financiële opbrengst van bomen. Maar er is veel meer gebeurd.

Bestuur

In maart heeft het bestuur haar tweede 'bosdag' gehouden. In de bijzondere locatie van Stad & Natuur Almere hebben we gezamenlijk teruggeblikt en de lijn voor de komende jaren uitgezet. Een bezoek aan de Populierenkathedraal mocht in deze omgeving niet ontbreken.

Binnen het bestuur hebben in 2017 geen wisselingen plaatsgevonden. In februari 2018 was de voorzitter Leen van der Sar niet beschikbaar voor een tweede termijn. Bestuurslid Hans Borren is interim-voorzitter geworden.

Contactpersonen

Dit jaar hebben we voor onze contactpersonen en boominspecteurs drie studiedagen georganiseerd: in Leiden (Hortus Botanicus), Zwolle (lutherse kerk) en Vught (kasteel Maurick). Edwin Koot, voormalig medewerker van de Bomenstichting, verzorgde de inhoud. Het onderwerp was de nieuwe Wet natuurbescherming. Deze wet heeft de oude Boswet, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet vervangen. De oude wetten zijn echter niet simpelweg samengevoegd: wat zijn de veranderingen en welke gevolgen heeft de nieuwe wet voor het bomenrecht? In de middag volgde op alle locaties een excursie.

Studiedag beheerderabonnees

Over de nieuwe Wet natuurbescherming vond in samenwerking met het IPC Groene Ruimte in februari ook een studiedag plaats voor professionals en beheerderabonnees, veelal gemeenten. Het aantal deelnemers was groot. Rob Borst (IPC Groene Ruimte) besteedde aandacht aan de veranderingen ten opzichte van de oude wetgeving en de betekenis hiervan voor de relatie tussen boom en fauna. Jeroen Bouw (Provincie Gelderland) ging in op de beschermingsmogelijkheden van gemeenten en provincies voor boom, bos en landschap. De middagexcursie naar het (voormalig) militair terrein Vrijland maakte de kansen voor duurzaam behoud van bomen zichtbaar.

Donateurs

Donateursdag

Op 7 oktober vond de donateursdag plaats, dit jaar op het Landgoed Schovenhorst, één van de oudste ontginningsbossen op de Veluwe. De geschiedenis, ontwikkeling en beplanting waren beschreven in het zomernummer van Bomennieuws. Het was interessant om door de verschillende beplantingsvormen te lopen en kennis te nemen van beheer en onderzoek. De belangstelling was goed, het weer kon beter.

22e Dierckxlezing

De jaarlijkse Dierckxlezing, die ging over 'echt' oude bomen, werd gehouden door Aljos Farjon, werkzaam in de Royal Botanic Gardens in Londen. Engeland kent meer oude inheemse eiken dan enig ander land in Europa. Als we kijken naar de dikste eiken, met een omvang van ≥ 9 meter, dan tonen de onderzoeken van Farjon aan dat Engeland 115 eiken heeft van die omvang, terwijl in de rest van Europa er niet meer zijn gevonden dan 98, inclusief Schotland en Wales. Dat Engeland zoveel van deze spectaculaire, oude bomen daterend uit de Middeleeuwen bezit, heeft onder meer te maken met de vroegere jacht en de onwil om op grote schaal bosbouw te bedrijven. De belangstelling voor de lezing was bijzonder groot.

Donateurswerving

De afgelopen jaren mochten we regelmatig nieuwe donateurs welkom heten. Om ook jongere mensen te interesseren voor het werk van de Bomenstichting hebben we alle 'groene' opleidingen informatie gestuurd, een poster en studentenfolders. Ook is het studenten-donateurschap ingevoerd met 50% korting op de jaarlijkse bijdrage en korting op producten. De studentenfolder is in aangepaste vorm ook gestuurd naar alle boomkwekers. Beide wervingsacties hebben positieve publiciteit gegeven. Toch blijkt dat nieuwe donateurs zich vooral aanmelden als we goede service verlenen, zoals het beantwoorden van vragen, begeleiden bij boomproblemen en verlenen van subsidie.

Landelijk Register van Monumentale Bomen

Register

Ook in 2017 zijn weer veel bomen gecontroleerd op aanwezigheid, conditie en juiste locatie. Het streven is deze inspectieronde in 2018 af te ronden. De inspecties zijn in 2014 gestart om de gegevens van het Landelijk Register van Monumentale Bomen (www.monumentalebomen.nl) te actualiseren. In totaal staan er ruim 14.000 bomen in het register.

We ervaren het als een goede ontwikkeling dat er ook weer nieuwe bomen in het register worden opgenomen. In 2017 hebben 13 boomeigenaren hun boom/bomen aangemeld. Boominspecteurs hebben 23 bomen voorgedragen. Een commissie beoordeelt de aanmeldingen.

Gedurende het jaar 2017 was Simen Brunia als coördinator van het register aangesteld. Naast organisatorische taken heeft hij zich bezig gehouden met de implementatie van het register in de Landschapsatlas van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). De lancering van dit Groene erfgoed vindt plaats in 2018.

Bomenfonds

Het Prins Bernhard Cultuurfonds heeft ook voor 2017 budget beschikbaar gesteld voor het Bomenfonds. Eigenaren van bomen uit het Landelijk Register van Monumentale Bomen kunnen onder bepaalde voorwaarden subsidie aanvragen voor het onderhoud van hun bomen. In 2017 is

€ 25.272 aan subsidies uitgekeerd. De inhoudelijke beoordeling van de aanvragen geschiedt door boomspecialist Maarten Windemuller.

Ereklasse

Op 1 juli 2017 heeft de Bomenstichting de '[Bomen van de Ereklasse](#)' geïntroduceerd. Elke maand worden de 10 oudste, mooiste en meest bijzondere bomen van een provincie bekendgemaakt. Deze 'toppers' zijn alle opgenomen in het Landelijk Register van Monumentale Bomen en zijn zichtbaar/bezoekbaar voor iedereen. De bomen worden beoordeeld op schoonheid, omvang, soort, een 'bijzonder verhaal' enz. De selectie per provincie is zichtbaar op de website. De serie heeft veel publiciteit gegenereerd. Na afronding van de serie zal in 2018 worden gekeken naar een eindproduct van alle provincies tezamen.

Nieuwe producten

Bouwen met bomen

In gezamenlijkheid met de VHG, branchevereniging voor ondernemers in het groen, bracht de Bomenstichting het cahier *Bouwen met bomen* uit. De inzet is om reeds bij het maken van ontwikkelingsplannen rekening te houden met bestaande bomen en de juiste groeiplaats voor nieuwe bomen te creëren. Of het nu gaat om het integreren van bestaande bomen of het planten van nieuwe bomen, het succes staat of valt met een ontwerp dat gebaseerd is op de eisen van de boom. Het cahier is tegen een kleine vergoeding te verkrijgen in de webwinkel of gratis te [downloaden](#).

Richtlijn voor Bomen Effect Analyse

De Bomenstichting heeft in 2003 de Bomen Effect Analyse (BEA) geïntroduceerd. Hierdoor zijn in de afgelopen jaren veel bomen behouden. De tijd heeft echter niet stilgestaan, reden om een nieuwe richtlijn op te stellen voor het gebruik van de BEA, dit keer in samenwerking met CROW. De start vond plaats in de zomer van 2017, de vernieuwde BEA zal in 2018 gereed zijn.

Communicatie

Bomennieuws

Ons tijdschrift [Bomennieuws](#) kwam ook in 2017 tweemaal uit met actuele en informatieve artikelen. De redactie heeft in juni afscheid genomen van Annemiek van Loon en is vervolgens uitgebreid met de boomspecialisten Jorian Eichholtz en Anja Koning. Verder bestond de redactie uit Corine van Dun (hoofdredacteur), Hanna Hirsch en Henriette Lautenbach.

Het zomernummer bood de artikelen:

- Bijna 13.000 jaar oude bomen spreken boekdelen
- Veilige en groene werven in de Utrechtse binnenstad
- Het landgoed Schovenhorst in Putten
- i-Tree berekent de financiële waarde van een boom
- Oud worden, het is niet alle bomen gegeven
- De zoektocht naar de 'Schmidstam 65' in de Biesbosch
- Bomen beschermen door opname in het bestemmingsplan
- Brengt enten ons betere bomen
- Bomen van de ereklasse

In het winternummer stonden de artikelen:

- Bladverlies
- Boominclusief bouwen
- Bomen krijgen een tweede leven dankzij Bomenmakelaar
- Rij abelen in Den Horn gered – Behoud tulpenboom in Almere

- Bomen, lichtbenaming en zonnepanelen
- De (zee)den is onmisbaar
- Boombeheer bij het Rijksvastgoedbedrijf
- Populieren en takbreuk
- Vijf vragen over actuele aantastingen
- De wonderlijke Beukenlaan van Walcheren
- Regenwater voor de 'Rode beuk van Hemmink'

Met dank aan alle auteurs!

Advertenties

Met het Wandelmagazine 'Op lemen voeten' vond uitwisseling plaats van advertenties. Ook verscheen een advertorial in de digitale nieuwsbrief van 'Op lemen voeten'.

Digitale nieuwsbrieven

In januari en september is een digitale nieuwsbrief verstuurd. Hierin zijn actuele ontwikkelingen vermeld met informatieve links en uitnodigingen voor bijeenkomsten van de Bomenstichting (donateursdag, Dierckxlezing). Abonneren voor de [nieuwsbrief](#) kan via de website. Ook zijn er nieuwsbrieven/e-mails verstuurd naar de contactpersonen en boominspecteurs.

Persberichten

Persberichten zijn verstuurd bij de start van de herziening van de Bomen Effect Analyse en de maandelijkse bekendmaking van de Bomen van de ereklasse per provincie. Met name de serie over de topbomen heeft tot veel aandacht in de media geleid (vakbladen, radio, Trouw, Nederlands Dagblad en een maandelijkse weergave in Vakblad Groen). Ook het verschijnen van *Bouwen met bomen* is breed gecommuniceerd.

Mailings

Naar alle gemeenten en politieke partijen is een bericht verzonden over i-Tree; een model dat de financiële opbrengsten van bomen kan berekenen. Het model is in Nederland nog in ontwikkeling (pilots), de verwachting is dat het rekeninstrument binnen enkele jaren beschikbaar komt. Het verschijnen van *Bouwen met bomen* is ook via een mailing bekend gemaakt.

Twitter

Regelmatig zijn tweets verstuurd. Enkele onderwerpen: successen bij behoud bomen, donateursdag en contactpersonendagen, Bomen van de ereklasse, beschermingsacties, aanbiedingen boeken, Dierckxlezing, studiedag over de nieuwe Wet natuur. Er zijn inmiddels meer dan 1000 volgers.

Facebook

In de zomer van 2017 zijn we gestart met Facebook; als medium om informatie te verstrekken, niet als discussieforum. Berichten bevatten boomgerelateerde informatie, ook uit het buitenland. Voorbeelden: De Partij voor de Dieren wil een herplantplicht bij bomenkap in de gemeente Utrecht (Boomzorg), Parijs wil stadsbos vijf keer zo groot als Central Park (Boomzorg), Amsterdamse stadsnatuur meer waard dan woningbouw (WUR), Steeds meer scholen willen 'groene' schoolpleinen (Jeugdjournaal). Berichten over eigen activiteiten van de Bomenstichting worden ook op Facebook geplaatst, zoals de Bomen van de Ereklasse.

Recensies

In het tijdschrift Oase en het themanummer Groencontact (België) zijn artikelen geplaatst over het boek *Leve(n)de speelplekken*. Vanuit België zijn vervolgens enkele tientallen exemplaren besteld. Het Nederlands Dagblad publiceerde een interview met bestuurslid Eric Rood over de kastanjemineermot.

Procedures en adviezen

De Bomenstichting is ook in 2017 veelvuldig om advies gevraagd bij dreigende schade of kap van bomen, ziekte, schaduwwerking enz. Daarnaast zijn gemeenten geadviseerd over voorgenomen (nieuwe) bomenverordeningen.

De gesprekken met Rijkswaterstaat over het behoud van de Annevilleboom, de zomereik in het middenberm van A58, hebben tot op heden weinig opgeleverd. Het uitgangspunt van RWS is voornamelijk dat de boom moet verdwijnen voor een veilige verbreding van de A58.

Op verzoek van de Bomenstichting Den Haag heeft de Bomenstichting onderzocht of subsidie op biomassa (SDE+ regeling) leidt tot grootschalige kap van bomen en bossen. De conclusie is dat de subsidieregeling geen motief is om over te gaan tot kap. De [notitie](#) is op de website geplaatst.

Enkele zaken beschreven:

- ABRvS 7 juni 2017, [ECLI:NL:RVS:2017:1456](#), betreft de uitspraak van de Raad van State over een verkeersbesluit van de gemeente Geldrop-Mierlo. Het besluit op bezwaar, dat zou leiden tot de kap van 13 bomen in Mierlo, werd vernietigd, omdat niet inzichtelijk was gemaakt dat de verkeersveiligheid zou verbeteren. Het komt zelden voor dat een verkeersbesluit wordt vernietigd. De gemeente heeft inmiddels afgezien van het project. 13 eiken zijn hierdoor gered.
- Op 29 maart 2016 is een kapvergunning verleend voor 11 waardevolle en deels monumentale bomen aan de Lagebrugweg in Helenaveen, gemeente Deurne, in verband met de aanleg van een fietspad naar het sportpark. In het jaarverslag van 2016 kon al worden gemeld dat de bezwaarprocedure tegen deze kapvergunning succesvol was: op 12 oktober 2016 is het bezwaar gegrond verklaard, omdat onvoldoende naar alternatieven was gekeken. Op 14 april 2017 verscheen in het [Eindhovens Dagblad](#) het bericht dat de gemeente het fietspad aan de andere kant van de weg zal aanleggen, hetgeen mogelijk is door de weg iets op te schuiven. Hierdoor blijven de bomen gespaard.
- In Geertruidenberg is in samenwerking met contactpersoon Lia Kuijsters veel gedaan om het Bomenbeleidsplan en de Bomenverordening in door ons gewenste zin te laten aanpassen. Met succes. Op 31 maart 2017 is de nieuwe Verordening bomen 2017 gemeente Geertruidenberg in werking getreden. Belangrijk is dat daarin voorbescherming is geregeld. Dit houdt in dat een boom die wordt aangemeld voor opname op de lijst van beschermde houtopstand al wordt beschermd door het kapverbod voordat op de aanmelding is beslist. Alleen Almelo en Emmen hadden al een dergelijke regeling. Nu dus ook Geertruidenberg en binnenkort hopelijk ook Leiderdorp.
- In Opheusden, gemeente Neder-Betuwe, hebben we een monumentale kastanje uit het Landelijk Register (boomnummer 1684676) kunnen behouden door het indienen van een bezwaarschrift. Een kapvergunning was verleend wegens vrucht- en bladvaloverlast. Op 28 maart 2017 is de kapvergunning ingetrokken, onder meer omdat de boom op de landelijke monumentale lijst staat en het om een stabiele, gezonde boom gaat met een goed wortelstelsel, een goede stam en een goede kroon met een levensverwachting van meer dan 15 jaar.
- We hebben zienswijzen ingediend tegen het ontwerp Omgevingsplan Buitengebied 2016 van de gemeente Boekel en het ontwerpbesluit bebouwde kom Wet Natuurbescherming. Als gevolg van het Omgevingsplan zou in het buitengebied alleen nog een velverbod gelden voor houtopstanden in eigendom van de gemeente of de provincie bij een diameter van de stam van meer dan 95 cm (= omtrek van 298 cm). Het bleek dat de gemeente diameter en omtrek door elkaar had gehaald. Bedoeld was een omtrek van meer dan 95 cm. Deze zaken komen terug in het jaarverslag over 2018.
- Op 5 juni hebben we een zienswijze ingediend tegen het ontwerp wijzigingsplan Fietspad Zuiderzeestraatweg van de gemeente Putten. Op 18 augustus is het plan gewijzigd vastgesteld. Onder meer is opgenomen dat op het traject tussen Zuiderzeestraatweg 10 en 14 een afstand van 2 meter tot het hart van de te behouden bomen moet worden aangehouden en dat ten behoeve van de aanleg van een voetpad niet dieper dan 10 centimeter mag worden ontgraven.

Vertegenwoordigingen en relaties met andere organisaties

- KPB: Tijdens de viering van het 35-jarig bestaan van de Kring van Praktiserende Boomverzorgers (KPB) gaf Simen Brunia namens de Bomenstichting een presentatie over monumentale bomen.
- VHG: Er is overleg gevoerd met Egbert Roozen, directeur van de branchevereniging voor ondernemers in het groen (VHG). De gezamenlijke uitgave van *Bouwen met bomen* is een succes geworden. Met Marc Custers is gesproken over de organisatie van de Europese boomverkiezing van het jaar. Een derde partij heeft dit project overgenomen en in 2018 aangegeven hierin niet met ons te willen samenwerken. De Bomenstichting was ook aanwezig bij een studiedag in Wageningen van de vakgroep boomspecialisten van de VHG.
- IPC: Met het opleidingscentrum IPC Groene Ruimte heeft de Bomenstichting de studiedag van 14 februari 2017 opgezet over de nieuwe Wet natuurbescherming.
Via het IPC kunnen boomspecialisten punten voor de hercertificering behalen met het inspecteren van bomen uit het Landelijk Register van Monumentale Bomen
- Vogelbescherming Nederland: De Bomenstichting was aanwezig bij de Stadsvogelconferentie in Almere, 10 jaar stadsvogelbescherming 2006-2016. Ook heeft een verkennend gesprek plaatsgevonden over het opzetten van een gezamenlijke conferentie.
- Van den Berk Boomkwekerijen te Sint Oedenrode organiseerde een Kennisdag over klimaatadaptieve toekomstbomen en groeiplaatsen.
- De Bomenstichting heeft in samenwerking met CROW op de Dag van de Openbare Ruimte een preview gegeven van de herziening van de Bomen Effect Analyse.
- In het kader van het Manifest De levende tuin vond een bijeenkomst plaats om te zien waar meer samenwerking mogelijk is.
- Verschillende grote steden hebben in samenwerking met Wageningen Universiteit en Research een populierenprotocol opgesteld. De Bomenstichting is hierbij betrokken geweest. Doel is heldere uitgangspunten te formuleren waardoor verantwoorde afwegingen gemaakt kunnen worden tussen behoud en kap. Het protocol is in het voorjaar van 2018 verschenen.
- IVN: namens de Bomenstichting heeft Joris Voeten tijdens een internationale conferentie van IVN in Amsterdam een inleiding gehouden over ecosysteemdiensten en groeiplaatsen. Hierna volgde een rondleiding langs enkele (monumentale) bomen in het centrum van Amsterdam.
- Oriënterende gesprekken hebben plaatsgevonden met Staatsbosbeheer (SBB), Natuurmonumenten en Boomfeestdag. In 2018 worden deze gesprekken gecontinueerd, ook met de Landschappen.
- Aanwezig bij viering 1e lustrum Ozinga advocaten. Het kantoor ondersteunt ons met enige regelmaat.
- De Groene Stad: verschillende bijeenkomsten bezocht in het kader van de Groene Stad Charta, handvest voor de vergroening van onze steden en dorpen. Het betreft een initiatief om gemeenten te stimuleren zich in te zetten voor klimaatadaptieve maatregelen.
- Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij (KNHM): namens de Bomenstichting heeft Annemiek van Loon een workshop gegeven over *Leve(n)de speelplekken*. Dit in het kader van Kern met pit, ondersteuning van buurtinitiatieven door de KNHM.
- Betrokken bij herziening *Bomen en Wet* door mr. Bas Visser en Edwin Koot
- Symposium over De Populier bij uitkomen gelijknamige boek van Wim Huijser.
- Planten van een vredesboom bij het Vredespaleis in Den Haag ter gelegenheid van de uitreiking van de Nobelprijs voor de Vrede in 2017 aan ICAN, Internationale Campagne voor Afschaffing van Nucleaire wapens. De geplante kakiboom is een nazaat van een van de weinige bomen die de atoombomaanval in Hiroshima hebben overleefd.

Amsterdam, mei 2018

Hans Borren, voorzitter ad interim
Gerrit-Jan van Prooijen
Frank Warendorf, secretaris
Hanna Hirsch (bureausecretaris)

Peter Lommerse
Eric Rood
Bart Witmond, penningmeester